Imię i nazwisko: _____ Data: _____ Wynik: _____

Najlepszy VPN dla Linuksa

Konfigurowanie interfejsów wiersza poleceń i routingu na poziomie jądra w dystrybucjach Linuksa.

PRZEGLĄD WIEDZY: NAJLEPSZY VPN DLA LINUKSA

UCZEŃ
STATUS STUDENTA
Ścieżka obrońcy sieci

BEZPIECZNY
STAN POŁĄCZENIA
Ochrona pakietów danych

AKTYWNE
OCHRONA PRZED WYCIEKAMI
Ochrona przed wyciekami DNS i IPv6

Witaj! Ten pakiet ćwiczeń przeprowadzi cię przez konfiguracje Linuksa w wierszu poleceń. Poznasz klienty CLI, natywne formaty pakietów deb/rpm, profile NetworkManager, WireGuard na poziomie jądra i niestandardowe zapory sieciowe iptables.

PUNKTY KONTROLNE KARTY PRACY

- [ ] **Część 1–4: Opanuj konfiguracje VPN i bezpieczeństwa sieci.**
- [ ] **Część 5–7: Rozwiąż krzyżówkę i wykreślankę.**
- [ ] **Część 8–9: Rozwiąż studia przypadków i wyzwanie z szyfrem.**
- [ ] **Część 10: Przejrzyj strony z podstawowymi i zaawansowanymi najczęściej zadawanymi pytaniami.**
- [ ] **Część 11: Poznaj 10 ciekawych faktów z praktyki.**
- [ ] **Bonus: wyzwanie Myśl szybko.**

Otwórz przewodnik VPN.com po najlepszych VPN

URL: https://www.vpn.com/pl/vpn/najlepszy-vpn-dla-linux/

Twoja ścieżka nauki: VPN w Linuksie

- Zarządzaj bezpiecznymi sesjami VPN za pomocą interfejsów wiersza poleceń (CLI) specyficznych dla dystrybucji.
- Wdrażaj natywne pakiety instalacyjne, w tym pliki binarne debian deb i RedHat rpm.
- Włącz wydajny moduł WireGuard wbudowany w jądra Linuksa od wersji 5.6.
- Zaimportuj niestandardowe konfiguracje OpenVPN do punktów końcowych Linux NetworkManager.
- Zbuduj niestandardowe lokalne kill switche zapory sieciowej, używając surowych parametrów iptables.
- Skonfiguruj automatyczne połączenia przy uruchomieniu na bezgłowych węzłach serwerowych systemd.

INSTRUKCJE: PRZEWODNIK PO VPN W LINUKSIE

Odpowiedz na pytania testu wielokrotnego wyboru oraz pytania prawda/fałsz, uzupełnij zdania z lukami za pomocą banku wyrazów, dopasuj definicje i rozwiąż krzyżówkę oraz wykreślankę. Zastosuj swoją wiedzę z zakresu interfejsów wiersza poleceń. Zakończ zadaniem dodatkowym Myśl szybko.

VPN W LINUKSIE: CLI I ROUTING W JĄDRZE (WPROWADZENIE)

Systemy Linux obsługują wydajne łącza VPN natywnie przez moduł jądra WireGuard lub ręczne interfejsy wiersza poleceń, co pozwala serwerom bez interfejsu graficznego i narzędziom skryptowym bezpiecznie kierować ruch.

PRZECZYTAJ UWAŻNIE KAŻDY PUNKT KONTROLNY I WYBIERZ LUB NAPISZ POPRAWNĄ ODPOWIEDŹ.

Punkt kontrolny 1: Wyzwanie – test wielokrotnego wyboru

1. W jaki sposób zaawansowani użytkownicy Linuksa najczęściej uruchamiają tunele VPN i nimi zarządzają?

- A) Interfejs wiersza poleceń (CLI)
- B) Interfejs graficzny Apple Store
- C) Tylko portal internetowy
- D) Widżet X11

2. Który moduł jądra Linuksa zapewnia szybki, lekki routing?

- A) WireGuard
- B) Demon OpenSSH
- C) Serwer Samba
- D) Bootloader GRUB

3. Jakie rozszerzenie pliku mają pakiety instalacyjne dla systemu Ubuntu?

- A) .deb
- B) .rpm
- C) .tar.xz
- D) .dmg

4. Jaki format pakietów jest standardem w Fedorze i Red Hat Enterprise?

- A) .rpm
- B) .deb
- C) .apk
- D) .msi

5. Jakie wbudowane narzędzie służy do importowania profili OpenVPN w systemie Linux?

- A) NetworkManager
- B) Systemd
- C) Crontab
- D) Narzędzie pacman

Punkt kontrolny 2: Wyzwanie – prawda czy fałsz

6 Pytanie 6

6. Klienty VPN dla Linuksa wymagają do działania graficznego interfejsu użytkownika (GUI).

○ Prawda ○ Fałsz

7 Pytanie 7

7. NordVPN i ExpressVPN zapewniają pełne narzędzia wiersza poleceń (CLI) dla Linuksa.

○ Prawda ○ Fałsz

8 Pytanie 8

8. Użytkownicy Arch Linuksa często mogą znaleźć klientów VPN w repozytorium AUR.

○ Prawda ○ Fałsz

9 Pytanie 9

9. Bezpiecznego kill switcha VPN nie da się zbudować w Linuksie za pomocą reguł zapory sieciowej.

○ Prawda ○ Fałsz

10 Pytanie 10

10. Serwery bez interfejsu graficznego kierują ruch za pomocą konfiguracji CLI w konsoli.

○ Prawda ○ Fałsz

Punkt kontrolny 3: Wstawianie kluczowych terminów

Przeczytaj każde poniższe zdanie i uzupełnij lukę poprawnym terminem z banku słów.

1. Administratorzy systemu zarządzają połączeniami VPN na węzłach bez interfejsu graficznego za pomocą narzędzia, jakim jest _____ .

2. Wstępnie skompilowane oprogramowanie w formacie .deb instalują dystrybucje z rodziny: _____ .

3. Wstępnie skompilowane pakiety z rozszerzeniem .rpm wdrażają menedżery pakietów dystrybucji z rodziny: _____ .

4. Graficzną konfigurację sieci na pulpitach Linuksa obsługuje usługa _____ .

5. Niestandardowe mechanizmy kill switch zapory tworzy się, konfigurując reguły netfilter w narzędziu _____ .

6. Narzędzia VPN w wierszu poleceń są kluczowe dla ochrony połączeń terminalowych na węzłach _____ .

BANK SŁÓW

BEZ INTERFEJSU GRAFICZNEGO | DEBIAN | IPTABLES | MULLVAD | NETWORKMANAGER | RED HAT | WIERSZ POLECEŃ | WIREGUARD

Wpisz tutaj swoje odpowiedzi:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Punkt kontrolny 4: Dopasowywanie kluczowych pojęć

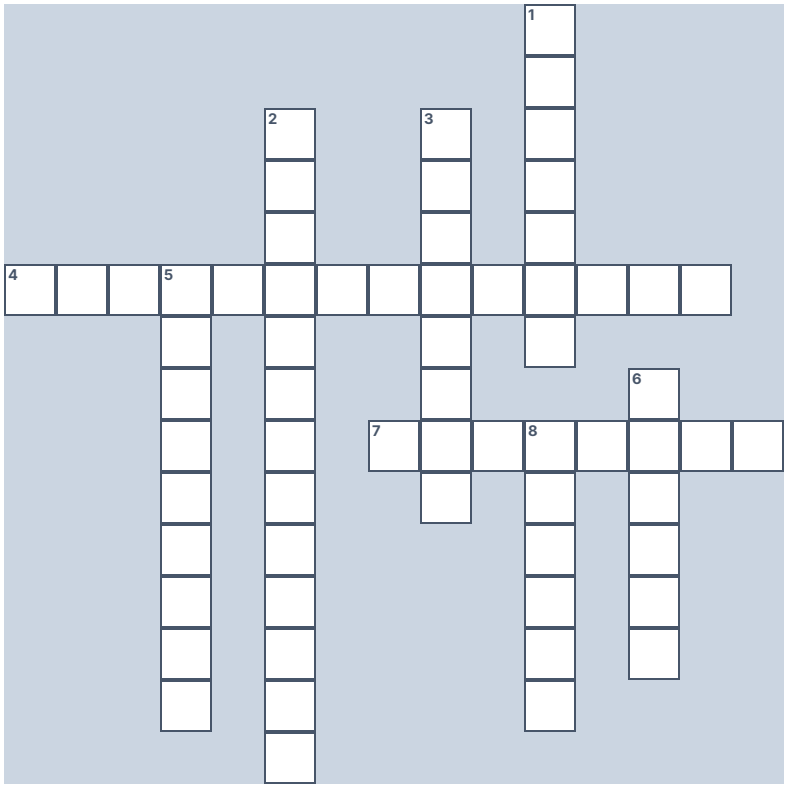
DOPASOWYWANIE DEFINICJI

Dopasuj każde pojęcie po lewej stronie do jego poprawnej definicji po prawej, wpisując odpowiednią literę (A-H) w edytowalne pole.

☐	1. WIERSZ POLECEŃ	A	Wbudowane narzędzie zarządzające łączami sieciowymi w Linuksie.
☐	2. DEBIAN	B	Dystrybucje używające plików pakietów .rpm.
☐	3. RED HAT	C	Wydajny moduł jądra Linux.
☐	4. WIREGUARD	D	Środowiska serwerowe bez wyświetlaczy graficznych.
☐	5. MULLVAD	E	Dystrybucje używające plików pakietów .deb.
☐	6. NETWORKMANAGER	F	Narzędzia klienta CLI dla zaawansowanych użytkowników.
☐	7. IPTABLES	G	Otwartoźródłowy VPN dbający o prywatność; nie wymaga adresu e-mail.
☐	8. BEZ INTERFEJSU GRAFICZNEGO	H	Reguły zapory używane do budowania kill switchy.

Punkt kontrolny 5: Krzyżówka

Rozwiąż krzyżówkę, wpisując litery w aktywne białe pola. Numery odpowiadają wskazówkom poniżej.

POZIOMO

4. Wbudowane narzędzie zarządzające połączeniami sieciowymi w Linuksie (14)

7. Środowiska serwerowe bez wyświetlaczy graficznych (8)

PIONOWO

1. Otwartoźródłowy VPN dbający o prywatność; adres e-mail nie jest potrzebny (7)

2. Narzędzia klienta CLI dla zaawansowanych użytkowników (13)

3. Reguły zapory służące do budowania mechanizmów kill switch (8)

5. Wydajny moduł jądra Linuksa (9)

6. Dystrybucje używające plików pakietów .rpm (6)

8. Dystrybucje używające plików pakietów .deb (6)

Punkt kontrolny 5, wariant alternatywny: Dostępne wskazówki do krzyżówki

Użytkownicy czytników ekranu i klawiatury mogą wpisywać odpowiedzi do krzyżówki bezpośrednio w polach tekstowych poniżej.

POZIOMO

4 poziomo: Wbudowane narzędzie zarządzające połączeniami sieciowymi w Linuksie (14 liter):

7 poziomo: Środowiska serwerowe bez wyświetlaczy graficznych (8 liter):

PIONOWO

1 pionowo: Otwartoźródłowy VPN dbający o prywatność; adres e-mail nie jest potrzebny (7 liter):

2 pionowo: Narzędzia klienta CLI dla zaawansowanych użytkowników (13 liter):

3 pionowo: Reguły zapory służące do budowania mechanizmów kill switch (8 liter):

5 pionowo: Wydajny moduł jądra Linuksa (9 liter):

6 pionowo: Dystrybucje używające plików pakietów .rpm (6 liter):

8 pionowo: Dystrybucje używające plików pakietów .deb (6 liter):

Punkt kontrolny 6: Ukryte słowa w wykreślance

Znajdź w poniższej siatce 8 kluczowych terminów słownictwa. Wyrazy mogą biec poziomo, pionowo lub po przekątnej.

Ń	D	Ę	G	I	Ć	R	Q	M	E	I	S	Ż	Ś	Ę
E	S	Q	V	E	D	N	A	I	B	E	D	A	A	Q
C	S	Ó	N	P	T	R	Y	R	E	D	H	A	T	Q
E	E	K	R	T	S	Ć	A	N	Ź	B	Ę	S	Y	X
L	L	J	A	R	Ż	Z	Z	U	Ł	F	I	N	R	K
O	D	M	M	T	O	G	P	Q	G	G	Ż	Ą	O	V
P	A	F	V	B	Ź	S	Ź	B	G	E	M	Ż	G	K
Z	E	O	P	Ń	X	C	M	Ż	I	Ź	R	F	Z	O
S	H	X	U	L	V	Ó	B	Ń	P	W	T	I	M	G
R	V	Ć	Z	V	L	R	Ą	Y	T	Ż	Z	M	W	S
E	N	E	T	W	O	R	K	M	A	N	A	G	E	R
I	Q	Y	I	Ó	D	A	Ć	K	B	Q	W	X	X	L
W	J	M	U	L	L	V	A	D	L	H	T	H	F	Ą
E	I	L	Ś	S	W	Q	Ź	E	E	H	E	S	C	A
Ł	P	C	Ż	M	L	W	S	U	S	Ą	S	X	K	M

LISTA SŁÓW

WIERSZPOLECEŃ DEBIAN REDHAT WIREGUARD MULLVAD
NETWORKMANAGER IPTABLES HEADLESS

Punkt kontrolny 6, wariant alternatywny: Dostępne dopasowywanie słownictwa

Dopasuj każde z 8 pojęć z wykreślanki do jego poprawnej definicji, wpisując literę (A-H) w puste pole.

TERMINY ZE SŁOWNICZKA

- **A. WIERSZPOLECEŃ**
- **B. DEBIAN**
- **C. REDHAT**
- **D. WIREGUARD**
- **E. MULLVAD**
- **F. NETWORKMANAGER**
- **G. IPTABLES**
- **H. HEADLESS**

DEFINICJE I POLA DOPASOWANIA

1. Dystrybucje używające plików pakietów .deb.
2. Reguły zapory służące do budowania mechanizmów kill switch.
3. Środowiska serwerowe bez wyświetlaczy graficznych.
4. Wbudowane narzędzie zarządzające połączeniami sieciowymi w Linuksie.
5. Narzędzia klienta CLI dla zaawansowanych użytkowników.
6. Otwartoźródłowy VPN dbający o prywatność; adres e-mail nie jest potrzebny.
7. Dystrybucje używające plików pakietów .rpm.
8. Wydajny moduł jądra Linuksa.

Punkt kontrolny 7: Wyzwanie – pomieszane słowa

Rozszyfruj poniższe litery, aby odkryć kluczowe pojęcia i terminy związane z pośrednictwem domenowym. Wpisz odpowiedzi w przygotowanych polach.

1. PELEZIOEWCŃ SR
2. TRDAHE
3. LMVDLAU
4. AESLBIPT
5. IBNDAE
6. REIAUWGDR
7. AENNAETRRG MWKO
8. DELSHSEA

Zadanie dodatkowe: Myśl szybko

3 ODPOWIEDZI W KAŻDEJ KATEGORII. WYGRYWA OSOBA, KTÓRA PIERWSZA WYPEŁNI LISTĘ.

1	Rzeczy, które VPN może ukryć			
2	Powody, dla których warto używać VPN podczas podróży			
3	Rzeczy, które może zobaczyć twój dostawca internetu			
4	Urządzenia, które mogą korzystać z VPN			
5	Słowa opisujące otwarte oprogramowanie (open source)			
6	Powody, dla których warto wybrać Linuksa			
7	Obietnice, które składa dobry dostawca VPN			
8	Dostawcy VPN z aplikacją dla Linuksa			
9	Dystrybucje Linuksa, które znasz			
10	Urządzenia, na których działa Linux			
11	Usługi VPN, które znasz			
12	Mity o VPN			
13	Sposoby na rozpoznanie fałszywej sieci Wi-Fi			
14	Polecenia terminala, które znasz			
15	Rzeczy, przed którymi VPN cię nie ochroni			

Punkt kontrolny 8: Studia przypadków dotyczących VPN i sieci

Zastosuj poznane pojęcia, aby rozwiązać poniższe scenariusze z życia wzięte.

STUDIUM PRZYPADKU 1: OCHRONA SERWERA BEZ INTERFEJSU GRAFICZNEGO

👷

Scenariusz: Administrator Linuksa musi wykonać kopię zapasową prywatnych plików użytkowników ze zdalnego serwera testowego Debian bez monitora na węzeł kopii zapasowych.

Pytanie do dyskusji: Jak administrator może zabezpieczyć trasę transmisji, gdy na serwerze nie ma monitora ani graficznego pulpitu?

STUDIUM PRZYPADKU 2: BUDOWA WŁASNEGO KILL SWITCHA

👷

Scenariusz: Niezależny programista chce skonfigurować kill switch VPN w Arch Linux bez użycia komercyjnych aplikacji klienckich.

Pytanie do dyskusji: Jakiego narzędzia systemowego używa się do zablokowania całego ruchu wychodzącego z interfejsu, z wyjątkiem konkretnego docelowego adresu IP bramy VPN?

Punkt kontrolny 9: Odszyfruj szyfr

Inżynier sieci zabezpiecza kanały routingu i tunele klientów. Użyj poniższego klucza liter i liczb, aby odszyfrować wiadomość, wpisując pasujące litery w puste miejsca.

KLUCZ SZYFROWANIA LITERA-LICZBA

A=1 Ą=2 B=3 C=4 Ć=5 D=6 E=7 Ę=8 F=9 G=10 H=11 I=12
J=13 K=14 L=15 Ł=16 M=17 N=18 Ń=19 O=20 Ó=21 P=22 Q=23 R=24
S=25 Ś=26 T=27 U=28 V=29 W=30 X=31 Y=32 Z=33 Ź=34 Ż=35

4	15	12		29	22	18		4	11	24	20	18	12

3	7	33	10	24	1	9	12	4	33	18	7		25	7	24	30	7	24	32

15	12	18	28	31

Odszyfrowana wiadomość:

WSKAZÓWKA: KAŻDA LICZBA OZNACZA POZYCJĘ TEJ LITERY W ALFABECIE (NP. 1 = A, 2 = B, 35 = Ż).

Punkt kontrolny 10: Podstawowe najczęściej zadawane pytania o VPN (Część A)

Przejrzyj najczęstsze pytania i odpowiedzi dotyczące wirtualnych sieci prywatnych (VPN) i tunelowania.

Q1: Jak uruchomić VPN w Linuksie przez terminal?

Uruchom narzędzie klienta wiersza poleceń z parametrem connect, np. 'nordvpn connect' lub 'expressvpn connect'.

Q2: Czy Linux natywnie obsługuje WireGuard?

Tak, WireGuard jest włączony bezpośrednio do jądra Linuksa od wersji 5.6, co pomaga osiągać duże prędkości routingu.

Q3: Jak zaimportować profile .ovpn w Ubuntu?

Otwórz Ustawienia sieci, kliknij dodaj VPN, wybierz Importuj z pliku i wgraj swój własny plik konfiguracyjny .ovpn.

Q4: Który VPN dla Linuksa jest najlepszy w wierszu poleceń?

NordVPN i ExpressVPN zapewniają doskonałe, dedykowane interfejsy wiersza poleceń (CLI) do prostej konfiguracji serwerów.

Q5: Czy mogę uruchomić VPN na Linuksie bez interfejsu graficznego?

Tak, klienty wiersza poleceń i ręczne konfiguracje WireGuard działają bez interfejsu graficznego, co sprawdza się na zdalnych serwerach.

Punkt kontrolny 10: Podstawowe najczęściej zadawane pytania o VPN (Część B)

Przejrzyj najczęstsze pytania i odpowiedzi dotyczące wirtualnych sieci prywatnych (VPN) i tunelowania.

Q6: Czym jest NetworkManager w Linuksie?

NetworkManager to demon systemowy, który zarządza interfejsami sieciowymi i konfiguracjami, w tym tunelami klienta VPN.

Q7: Jak sprawdzić status VPN w wierszu poleceń?

Użyj poleceń z parametrami, takich jak 'nordvpn status', 'expressvpn status', lub uruchom 'ip link', aby sprawdzić, czy interfejs wirtualny jest aktywny.

Q8: Jakich pakietów używa się do instalacji w Debianie?

Debian, Ubuntu i Linux Mint używają pakietów z rozszerzeniem „.deb”, instalowanych za pomocą „dpkg” lub „apt”.

Q9: Jakich pakietów używa się do instalacji w RedHat?

Dystrybucje RedHat, CentOS i Fedora używają pakietów z rozszerzeniem '.rpm', instalowanych za pomocą 'rpm' lub 'dnf'.

Q10: Czy Mullvad VPN jest dobry dla użytkowników Linuksa?

Tak, Mullvad jest popularny wśród zaawansowanych użytkowników Linuksa dzięki rejestracji bez adresu e-mail (losowy numer konta) i aplikacjom open source.

Punkt kontrolny 10: Zaawansowane najczęściej zadawane pytania o VPN (Część C)

Poznaj zaawansowane aspekty techniczne protokołów tunelowania VPN, integracji klientów mobilnych i wdrożeń w przedsiębiorstwach.

Q1: Jak zbudować ręczną usługę systemd dla VPN?

Utwórz plik jednostki systemd wywołujący Twoją konfigurację OpenVPN lub WireGuard i włącz go za pomocą systemctl, aby łączył się przy uruchomieniu systemu.

Q2: Jaki wpływ na tablicę routingu ma VPN w Linuksie?

Klient zmienia metrykę domyślnej bramy (0.0.0.0/0), aby wskazywała na bezpieczny interfejs wirtualny (tun0 lub wg0).

Q3: Jak skonfigurować tunelowanie dzielone w systemie Linux?

Skonfiguruj routing zasad za pomocą „ip rule” i niestandardowych tablic tras, aby przekierować określone podsieci docelowe poza interfejs tunelu.

Q4: Jak dochodzi do wycieków DNS w systemach Linux?

Jeśli systemd-resolved lub /etc/resolv.conf nie zaktualizuje serwerów nazw na prywatny DNS VPN, zapytania będą wyciekać do lokalnego dostawcy internetu.

Q5: Jakie reguły iptables tworzą solidny kill switch?

Odrzucaj domyślnie cały ruch wychodzący, a następnie jawnie zezwól na ruch kierowany do publicznego adresu IP serwera VPN i na cały ruch przez interfejs wirtualny.

Punkt kontrolny 10: Zaawansowane najczęściej zadawane pytania o VPN (Część D)

Poznaj zaawansowane aspekty techniczne protokołów tunelowania VPN, integracji klientów mobilnych i wdrożeń w przedsiębiorstwach.

Q6: Jak skonfigurować ochronę przed wyciekami IPv6 w Linuksie?

Wyłącz IPv6 w całym systemie w sysctl.conf lub napisz reguły zapory w ip6tables, aby odrzucać wszystkie pakiety IPv6 spoza tunelu.

Q7: Jakie jest ograniczenie narzutu MTU dla WireGuard?

WireGuard dodaje 60 bajtów narzutu w IPv4 i 80 w IPv6, dlatego MTU jego interfejsu zwykle wynosi 1420 (zamiast 1500), aby zapobiec gubieniu pakietów.

Q8: Jak napisać skrypt sprawdzający połączenie VPN w bashu?

Napisz skrypt cron, który odpytuje 'ping -I tun0' lub zapytania do publicznych interfejsów API wykrywających adres IP, aby sprawdzić kondycję sieci, i ponownie łączy, jeśli połączenie jest nieaktywne.

Q9: Dlaczego natywni klienci wiersza poleceń wymagają uprawnień roota?

Zarządzanie interfejsami sieciowymi systemu, edytowanie tablic routingu i aktualizowanie reguł zapory sieciowej wymagają uprawnień administracyjnych (sudo).

Q10: Czy mogę skonfigurować trasowanie multi-hop w Linuksie?

Tak, przez łańcuchowe kierowanie profili konfiguracyjnych OpenVPN przez wiele węzłów bramy lub skonfigurowanie wielu peerów WireGuard.

Część 11: 10 faktów o VPN z praktyki i spostrzeżeń

Przejrzyj prawdziwe fakty dotyczące prędkości szyfrowania VPN, audytów protokołów, łączności mobilnej i pracy zdalnej w przedsiębiorstwach.

1. WGLĄD W VPN

Protokół WireGuard został włączony bezpośrednio do głównej gałęzi jądra Linuksa w wersji 5.6. [6]

2. WGLĄD W VPN

Klienty wiersza poleceń dla Linuksa działają przy minimalnym obciążeniu, co sprawia, że są praktyczne na serwerach bez pulpitu.

3. WGLĄD W VPN

Skonfigurowanie kill switcha za pomocą lokalnych reguł iptables blokuje wycieki nawet wtedy, gdy demon w przestrzeni użytkownika całkowicie ulegnie awarii.

4. WGLĄD W VPN

Systemd zarządza automatycznym uruchamianiem połączeń VPN przy starcie, zanim zainicjuje się graficzne środowisko menedżera pulpitu.

5. WGLĄD W VPN

Nazwa interfejsu wirtualnego tun0 oznacza tunel sieciowy, natomiast tap0 oznacza wirtualny punkt dostępu sieciowego (tap).

6. WGLĄD W VPN

Mullvad VPN obsługuje WireGuard w swojej aplikacji open source dla Linuksa oraz za pomocą zwykłych plików konfiguracyjnych WireGuard.

7. WGLĄD W VPN

Nieprawidłowe konfiguracje /etc/resolv.conf są częstą przyczyną wycieków DNS na komputerach z Linuksem.

8. WGLĄD W VPN

Trasowanie według polityki (PBR) pozwala serwerom Linux oddzielić komercyjny ruch internetowy od lokalnych łączy zarządzania.

9. WGLĄD W VPN

Arch Linux oferuje skrypty AUR, które kompilują niestandardowych klientów desktopowych bezpośrednio z repozytoriów kodu źródłowego.

10. WGLĄD W VPN

Dostosowanie limitów MTU interfejsu wirtualnego zapobiega narzutowi fragmentacji IP na zdalnych serwerach chmurowych.

Źródła i odnośniki techniczne

Przewodnik do nauki i interaktywne łamigłówki powstały na podstawie globalnych standardów technicznych, specyfikacji i ram regulacyjnych.

PUBLIKACJE NAUKOWE I BRANŻOWE

[1] VPN.com. (2026). Best VPN for Linux: Native Apps & Full Privacy.
https://www.vpn.com/vpn/best-vpn-for-linux/

[2] Nord Security. (2025). NordVPN launches full GUI for its Linux app.
https://nordsecurity.com/press-area/nordvpn-launches-full-gui-for-its-linux-app

[3] SecurityBrief UK. (2025). ExpressVPN launches Linux app with new graphical interface.
https://securitybrief.co.uk/story/expressvpn-launches-linux-app-with-new-graphical-interface

[4] Surfshark. (2023). Surfshark Linux VPN app now comes with a beautiful GUI.
https://surfshark.com/blog/linux-gui

[5] GitHub. (n.d.). ProtonVPN/proton-vpn-gtk-app.
https://github.com/ProtonVPN/proton-vpn-gtk-app

[6] Kernel Newbies. (n.d.). Linux_5.6 - Linux Kernel Newbies.
https://kernelnewbies.org/Linux_5.6

[7] man7.org. (n.d.). ip-rule(8) — Linux manual page.
https://man7.org/linux/man-pages/man8/ip-rule.8.html

[8] man7.org. (n.d.). resolv.conf(5) — Linux manual page.
https://man7.org/linux/man-pages/man5/resolv.conf.5.html

[9] man7.org. (n.d.). iptables(8) — Linux manual page.
https://man7.org/linux/man-pages/man8/iptables.8.html

[10] The Linux Kernel documentation. (n.d.). Universal TUN/TAP device driver.
https://docs.kernel.org/networking/tuntap.html

[11] NetworkManager. (n.d.). VPN support.
https://networkmanager.dev/docs/vpn/

Klucz odpowiedzi: Punkt kontrolny 1 – test wielokrotnego wyboru

1 **Interfejs konsoli** TRYB CLI — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Administratorzy systemów Linux zarządzają bezpiecznymi tunelami głównie za pomocą wiersza poleceń w terminalu. Źródło: Linux NetworkManager.

2 **Szyfrowanie w jądrze** WIREGUARD MOD — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

WireGuard działa w przestrzeni jądra, aby osiągnąć wysoką wydajność i małe opóźnienia routingu. Źródło: Linus Torvalds.

3 **Pakiet Debian** ROZSZERZENIE .DEB — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Dystrybucje Debian i Ubuntu wdrażają prekompilowane pliki binarne oprogramowania w formacie.deb. Źródło: Debian Packaging.

4 **Pakiet RedHat** ROZSZERZENIE .RPM — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Dystrybucje Fedora i CentOS wdrażają prekompilowane pakiety w formacie.rpm. Źródło: RHEL Admin Guide.

5 **Importuj konfiguracje** NETWORKMANAGER — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Demon NetworkManager natywnie importuje profile OpenVPN, aby obsługiwać routing systemowy. Źródło: Linux NetworkManager.

Klucz odpowiedzi: Punkt kontrolny 2 – prawda czy fałsz

6 **Wymagania dotyczące GUI** INTERFEJS CLI BEZ GUI — **Poprawna odpowiedź: Fałsz**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Klienty dla Linuksa działają z poziomu wiersza poleceń konsoli i nie wymagają graficznego pulpitu. Źródło: Linux NetworkManager.

7 **Obsługa klienta CLI** NARZĘDZIA CLI — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

NordVPN i ExpressVPN zapewniają w pełni funkcjonalne, dedykowane narzędzia CLI dla systemów Linux. Źródło: Linux NetworkManager.

8 **Skrypty AUR** ARCH LINUX — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Użytkownicy Arch Linuksa mogą instalować aplikacje klienckie bezpośrednio z repozytoriów użytkowników (AUR). Źródło: Arch Linux Wiki.

9 **Kill Switche** REGUŁY IPTABLES — **Poprawna odpowiedź: Fałsz**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Niestandardowe kill switche buduje się, dodając reguły iptables, które odrzucają nieszyfrowany ruch wychodzący z interfejsu. Źródło: Netfilter Project.

10 **Połączenia z serwerami** TUNELE KONSOLI — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Serwery bez interfejsu graficznego kierują cały ruch przez tunele WireGuard/OpenVPN skonfigurowane w terminalu. Źródło: RHEL Admin Guide.

Klucze słownictwa i kryteria oceny

Schemat oceniania dla nauczyciela: Przyznaj 1 punkt za każde poprawne dopasowanie (łącznie 8 pkt) i pojęcie w kontekście (łącznie 6 pkt).

PUNKT KONTROLNY 4: KLUCZ – DOPASOWYWANIE POJĘĆ

F 1. WIERSZ POLECEŃ	E 2. DEBIAN	B 3. RED HAT	C 4. WIREGUARD
G 5. MULLVAD	A 6. NETWORKMANAGER	H 7. IPTABLES	D 8. BEZ INTERFEJSU GRAFICZNEGO

PUNKT KONTROLNY 3: KLUCZ – KLUCZOWE POJĘCIA

1 WIERSZ POLECEŃ	2 DEBIAN	3 RED HAT	4 NETWORKMANAGER
5 IPTABLES	6 BEZ INTERFEJSU GRAFICZNEGO		

PUNKT KONTROLNY 6, WARIANT ALTERNATYWNY: KLUCZ – DOPASOWYWANIE SŁÓW

1 B – DEBIAN	2 G – IPTABLES	3 H – HEADLESS	4 F – NETWORKMANAGER
5 A – WIERSZPOLECEŃ	6 E – MULLVAD	7 C – REDHAT	8 D – WIREGUARD

UWAGI DO DYSKUSJI DLA NAUCZYCIELI

Kluczowe pojęcia:
Sprawdź, czy uczniowie potrafią własnymi słowami wyjaśnić pojęcia WIERSZ POLECEŃ, DEBIAN i RED HAT oraz podać przykład każdego z nich.

Studia przypadków:
Poproś uczniów, aby uzasadniali swoje zalecenia faktami z karty pracy, a nie przypuszczeniami.

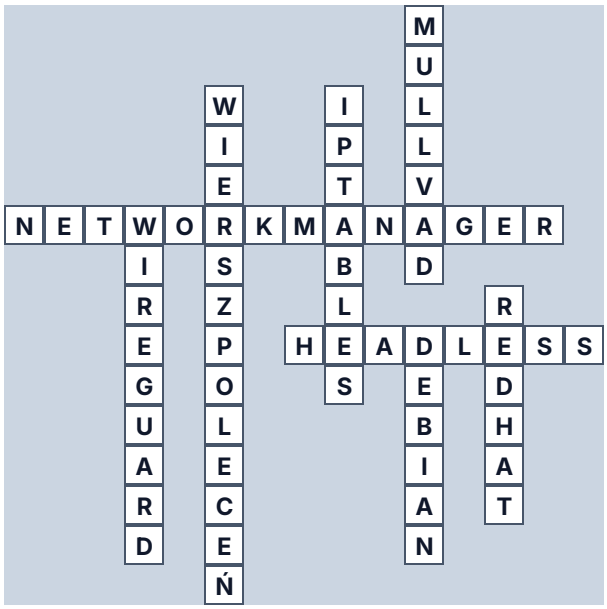
Ocena źródeł:
Niech uczniowie sprawdzą co najmniej jedno twierdzenie w źródłach z karty pracy; omówcie, dlaczego liczby, ceny i przepisy mogą się z czasem zmieniać.

Klucze do łamigłówek i uwagi dla nauczyciela

ROZWIĄZANIE WYSZUKIWANKI SŁOWNEJ

Ń	D	Ę	G	I	Ć	R	Q	M	E	I	S	Ż	Ś	Ę
E	S	Q	V	E	D	N	A	I	B	E	D	A	A	Q
C	S	Ó	N	P	T	R	Y	R	E	D	H	A	T	Q
E	E	K	R	T	S	Ć	A	N	Ź	B	Ę	S	Y	X
L	L	J	A	R	Ż	Z	Z	U	Ł	F	I	N	R	K
O	D	M	M	T	O	G	P	Q	G	G	Ż	Ą	O	V
P	A	F	V	B	Ź	S	Ź	B	G	E	M	Ż	G	K
Z	E	O	P	Ń	X	C	M	Ż	I	Ź	R	F	Z	O
S	H	X	U	L	V	Ó	B	Ń	P	W	T	I	M	G
R	V	Ć	Z	V	L	R	Ą	Y	T	Ż	Z	M	W	S
E	N	E	T	W	O	R	K	M	A	N	A	G	E	R
I	Q	Y	I	Ó	D	A	Ć	K	B	Q	W	X	X	L
W	J	M	U	L	L	V	A	D	L	H	T	H	F	Ą
E	I	L	Ś	S	W	Q	Ź	E	E	H	E	S	C	A
Ł	P	C	Ż	M	L	W	S	U	S	Ą	S	X	K	M

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI

PRZEWODNIK DLA NAUCZYCIELA: ROZWIĄZANIA KRZYŻÓWKI

POZIOMO

4 poziomo: NETWORKMANAGER Wbudowane narzędzie zarządzające połączeniami sieciowymi w Linuksie (14 liter)

7 poziomo: HEADLESS Środowiska serwerowe bez wyświetlaczy graficznych (8 liter)

PIONOWO

1 pionowo: MULLVAD Otwartoźródłowy VPN dbający o prywatność; adres e-mail nie jest potrzebny (7 liter)

2 pionowo: WIERSZPOLECEŃ Narzędzia klienta CLI dla zaawansowanych użytkowników (13 liter)

3 pionowo: IPTABLES Reguły zapory służące do budowania mechanizmów kill switch (8 liter)

5 pionowo: WIREGUARD Wydajny moduł jądra Linuksa (9 liter)

6 pionowo: REDHAT Dystrybucje używające plików pakietów .rpm (6 liter)

8 pionowo: DEBIAN Dystrybucje używające plików pakietów .deb (6 liter)

Klucz do słów rozsypanych i rozwiązania szyfru

Klucz odpowiedzi do ćwiczenia z rozszyfrowywania słownictwa i Tajemniczego wyzwania szyfrowego.

KLUCZ DO ROZWIĄZANIA ANAGRAMÓW

1. PELEZIOEWCŃSR — **WIERSZPOLECEŃ**
2. TRDAHE — **REDHAT**
3. LMVDLAU — **MULLVAD**
4. AESLBIPT — **IPTABLES**
5. IBNDAE — **DEBIAN**
6. REIAUWGDR — **WIREGUARD**
7. AENNAETRRGMWKO — **NETWORKMANAGER**
8. DELSHSEA — **HEADLESS**

KLUCZ DO WYZWANIA Z TAJNYM SZYFREM

"CLI VPN CHRONI BEZGRAFICZNE SERWERY LINUX"

Klucz odpowiedzi do studiów przypadków

A Studium przypadku 1: Ochrona serwera bez interfejsu graficznego

Rozwiązanie dla nauczyciela

WYTYCZNE OCENIANIA

Odpowiedzi uczniów powinny obejmować następujące punkty:

- Analiza scenariusza: Administrator Linuksa musi wykonać kopię zapasową prywatnych plików użytkowników ze zdalnego serwera testowego Debian bez interfejsu graficznego na węzeł kopii zapasowych.
- Zalecana strategia i rozwiązanie: Zainstaluj klienta CLI dostawcy przez ssh, skonfiguruj dane uwierzytelniające i uruchom polecenie tunelu klienta, aby zaszyfrować cały ruch wychodzący serwera.

B Studium przypadku 2: Budowa własnego kill switcha

Rozwiązanie dla nauczyciela

WYTYCZNE OCENIANIA

Odpowiedzi uczniów powinny obejmować następujące punkty:

- Analiza scenariusza: Niezależny programista chce skonfigurować przełącznik awaryjny (kill switch) VPN w systemie Arch Linux bez używania komercyjnych aplikacji klienckich.
- Zalecana strategia i rozwiązanie: Skonfiguruj lokalne reguły zapory iptables tak, aby odrzucały cały ruch wychodzący, z wyjątkiem ruchu przez wirtualne interfejsy tun0 lub wg0.